

PATLAYICI ORTAMLARDA DENETİM SORUNU

Parlayıcı ve Patlayıcı Ortamlarda Güvenlik (ATEX) Sempozyumu kapsamında yapılan "Ulusal Mevzuat ve Uygulamaları" başlıklı panelde, uygulama ve denetim sorunları ön plana çıktı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın denetimleri yapacak teknik iş müfettişlerinin sayısının artırılması için çalışma yürütüldüğü, TSE'nin ise ürün testinde kullanılan laboratuvarı geliştirme hazırlıkları yaptığı açıklandı.

Ankara'da 3 gün süren ATEX Sempozyumu çalışmalarını, 24 Eylül 2011 tarihinde gerçekleştirilen "Ulusal Mevzuat ve Uygulamaları" başlıklı panel ile tamamladı. Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Yönetim Kurulu Yazmanı Erdal Apaçık'ın yönettiği panelde, EMO'dan Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı Murat Yapıcı; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan Salih Aydın; Çalışma ve Sosyal

Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı'ndan Özlem Özkılıç ile TSE Ürün Belgelendirme Merkezi'nden Gürsel Eratak konuşmacı olarak yer aldı.

Panelde ilk sözü alan Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı Murat Yapıcı, Türkiye'de patlayıcı ve parlayıcı ortamlara ilişkin kapsamlı mevzuatların bulunduğunu belirtirken, "Türkiye'de mevzuat eksikliği bulunmadığı ifade edilmesine rağmen uygulamada çok ciddi problemler var. Sahada mevzuatın uygulanmasına yönelik denetim yapılması için idarenin çözüm üretmesi gerekmektedir" saptamasını yaptı. Parlayıcı ve patlayıcı ortamların hiç umulmadık tesislerde ortaya çıkabileceğine dikkat çeken Yapıcı, "Sempozyumda şeker fabrikalarında, ayçiçeği fabrikalarında bile toz patlamasına karşı önlem alınması gerektiğini öğrendik. Bu denli önemli bir konuda dene-

timleri kimin yapacağı, kimlerin önlem almakla yükümlü olduğu bile henüz belirsiz” diye konuştu. Konuya ilişkin TMMOB ve bağlı odalara da görev düştüğünü kaydeden Yapıcı, bu kapsamda odaların da çeşitli mevzuat değişiklikleri yapması gerektiğini kaydetti. Uygulamada görev alan mühendislere ulaşmanın en etkin aracının TMMOB olduğunu vurgulayan Yapıcı, TMMOB ve bağlı odalarının konuya ilişkin eğitim ve belgelendirme süreçlerine katılması gerektiğini belirtti.

Parlayıcı ve patlayıcı ortamlarda kullanılan ürünlerin standartlara ve yönetmeliklere uygun olarak üretilmesinin tek başına yeterli olmayacağını dile getiren Yapıcı, Çalışma ve Sosyal Bakanlığı'nın işyerlerinde ve sahalarda yaptığı denetimlerin önemine vurgu yaptı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın işyeri denetimlerini artırması gerektiğine işaret eden Yapıcı, “Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın sahada denetim yapmak için yeterli teknik personeli olmayabilir. Bu konudaki açık, meslek odalarının eğitim vereceği üyeleri ile giderilebilir” dedi. Yeterince teknik personeli olmayan bazı belediyelerin asansör denetimi konusunda EMO ve Makina Mühendisleri Odası ile işbirliği yaparak, denetim sorununu çözdüğünü belirten Yapıcı, “Parlayıcı ve patlayıcı ortam bulunan tesislerin devreye alınması sırasında kamu adına denetim yapacak mühendis personel TMMOB ve bağlı odalar tarafından düzenlenecek eğitimler ile yetiştirilebilir” diye konuştu.

ATEX konusunda onaylanmış kuruluş sıkıntısı bulunduğu na işaret eden Yapıcı, konuşmasına şöyle devam etti:

“Bugün Bakanlık taşeron sistemi ile onaylanmış kuruluş sorununu çözmeye çalışıyor. Onaylanmış kuruluş ve laboratuvar sorununu çözemeyen ülke, zaten bu teknolojiyi üretemez. Özelleştirme ve taşeronlaştırma ile sorunu çözebilseydik, bugün özelleştirilmiş dağıtım bölgelerindeki elektrik tesislerin projelerinin onayı için TEDAŞ yeniden devreye girmek zorunda kalmazdı. Kamu, mutlaka proje, ruhsat ve denetim aşamalarında bulunmalıdır. Kamunun yardım istediği noktada TMMOB ve bağlı odalar yardıma hazırdır.”

Ürün Denetimleri Sürdürülüyor

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan Salih Aydın ise Avrupa Birliği (AB) mevzuatının Türkiye'de uygulanması için bakanlığın gerekli düzenlemeleri yaptığını kaydederek, AB ülkelerinde ATEX Direktifi'nin Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe girmesinin hemen ardından 31 Aralık 2003 tarihinde konuya ilişkin yönetmeliğin Türkiye'de yürürlüğe girdiğini kaydetti. Patlayıcı ve parlayıcı ortamlarda kullanılacak ürünlerin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından denetlendiğini ve sertifikalandırıldığını anımsatan Aydın, ürün belgelendirmesi konusunda AB'de de rastlanan sorunlar nedeniyle mevzuat değişikliği

hazırlıkları yapıldığını söyledi. Söz konusu değişikliklerin 2012 yılında yürürlüğe gireceğini belirten Aydın, söz konusu değişikliklerde onaylanmış kuruluşlara ilişkin yeni kriterler getirileceğini kaydetti. Ürünler için yapılan denetimler hakkında bilgi veren Aydın, hangi ürünlerin ATEX kapsamında olduğuna ilişkin bir liste hazırlandığını ve bu ürünler için geliştirilen harmonize standartlara uygun üretim yapılıp yapılmadığının bakanlık tarafından denetlendiğini kaydetti. ATEX konusunda bakanlık bünyesinde bir komisyon çalışması yapıldığını ifade eden Aydın, bu komisyonun çalışmalarından ve raporlarından tüm uygulayıcıların yararlanabileceğini de sözlerine ekledi.

Denetimde ILO Standartları Yakalanacak

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı'ndan Özlem Özkılıç ise bakanlık bünyesinde ATEX konusunda denetim yapabilecek 190 teknik iş müfettişi olduğunu belirterek, kısıtlı bir kadro ile hizmet verilmeye çalışıldığını ifade etti. Trakya'nın tamamı içi 28 mühendis ile denetim yaptıklarını kaydeden Özkılıç, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) istatistiklerine göre Türkiye'de 2 bin kadar teknik iş müfettişinin görev yapması gerekiyor. İş müfettişi sayısının 1800'e çıkarılması için gerekli kadro alındı. Müfettiş yardımcısı olarak göreve başlayanlar ile birlikte 900 iş müfettişi ve yardımcısı var şu anda. 900 kişinin de iş müfettişi olarak işe başlaması bekleniyor. Ancak müfettiş yardımcılarının tek başına denetime gidebilmesi için uzun bir eğitim programından geçmeleri gerekiyor. Yaklaşık 3 yıl sonra müfettiş yardımcılarının eğitimlerinin tamamlanması ile Türkiye genelinde 1800 teknik iş müfettişi görev yapacak."

Kendileri tarafından yapılan istatistik çalışmasından, toplam denetimlerin yüzde 54'ünün iş kazası veya meslek hastalıklarına ilişkin şikayetler üzerine yapıldığının

belirlendiğini aktaran Özkılıç, genel denetimlerin ise yüzde 46'da kaldığını kaydetti. İstanbul Çerkezköy'de ise yapılan denetimlerin yüzde 70'inin kazalara ilişkin olduğunu aktaran Özkılıç, genel denetimler için yeterli vakit kalmaması nedeni ile ortaya çıkan iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin şikayetlerin incelenmesi ve bu konuda denetim yapılması işinin Sosyal Güvenlik Kurumu'na devredildiğini bildirdi.

Uygulama Rehberlerine İhtiyaç Var

2011 yılı itibari ile kazaların önlenmesi için yapılan denetimlere ağırlık verildiğini vurgulayan Özkılıç, sanayi bölgelerinde ve sektör bazlı projeler aracılığı ile denetimlerin yoğunlaştırıldığını açıkladı. Alan ve risk bazlı bölgesel denetimlerin sürdürüldüğünü belirten Özkılıç, yapılan denetimler sonucu rapor edilen eksiklerin giderilmesi konusunda işletmelerin çeşitli sıkıntılar yaşadığını da söyledi. Uygulayıcılara eksikleri nasıl gidereceklerine ilişkin olarak yardımcı olmaya çalıştıklarını anlatan Özkılıç, şöyle konuştu:

"Ancak AB Direktifi'nin eki durumunda olan uygulama rehberleri, Türkiye'de resmi olarak yayımlanmadı. Hem denetim yapanlar hem de işletmelerdeki uygulayıcı mühendisler için bu rehberler faydalı olacaktır. Ayrıca konuya ilişkin standartların tümü Türkçeye çevrilmedi. TSE'den bu standartları çevirmesini rica ediyoruz."

"TSE Laboratuvarını Yenileyecek"

TSE Ürün Belgelendirme Merkezi'nden Gürsel Eratak ise TSE'nin parlayıcı ve patlayıcı ortamlara ilişkin çalışmalarının 1980 yıllarına kadar gittiğini belirtti. TSE'nin konuya ilişkin ATEX direktiflerinin yayımlanmasından önce de çalışmaları bulunduğunu kaydeden Eratak, ATEX'e ilişkin tüm standartların Türkçeleştirilmesi ve yerelleştirilmesinin TSE'nin öncelikli gündemlerinden biri olduğunu açıkladı. Eratak, standartların direkt TSE personeli tarafından değil, sektör temsilcilerinin ve meslek mensuplarının da içinde bulunduğu komiteler tarafından hazırlandığını da vurguladı. ATEX konusunda yayımlanacak olan standartlara ilişkin çalışmalar için, sempozyum katılımcılarını TSE'nin ayna komitelerinde görev almaya çağıran Eratak, Türkiye'nin standartları belirleyen değil uyarlayan konumunda olduğunu söyledi. Standartların bilim ve teknoloji konusunda ilerleyen ve teknolojinin direkt sahibi konumundaki ülkelerde belirlendiğine dikkat çeken Eratak, teknoloji geliştirmede ciddi yol alınması durumunda standartların Türkiye'de belirlenebileceğine işaret etti. Eratak, TSE'nin standartlara uygunluk ölçümlerinin yapıldığı laboratuvarını, ATEX kapsamındaki ürünleri de kapsayacak şekilde yenileme hazırlıkları yaptığını açıkladı. ◀